

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Грабинського Михайла Ігоровича за темою «Правове регулювання фінансово-кредитних відносин у міжнародному публічному праві», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами. Наука міжнародного права є тією галуззю знань, що постійно потребує уточнень та доповнень у зв'язку з поглибленням міжнародного співробітництва. Фінансово-економічні відносини, що виникають між державами та міжнародними організаціями важко недооцінити через фінансові кризи та економічні проблеми, з якими постійно стикаються держави.

Міжнародні фінансово-кредитні правовідносини є тим інструментом, що дозволяє швидко та ефективно допомагати державам підтримувати їх економіку у належному стані. Підтвердженням цього є значна кількість міжнародних кредитних договорів. Україна не є винятком з цього правила і регулярно використовує фінансові інструменти у своїх зовнішньоекономічній діяльності.

Зважаючи на те, що міжнародні публічні фінансово-кредитні відносини супроводжуються укладенням відповідних міжнародних договорів за визначеною процедурою, мають публічний інтерес та їх учасниками є суб'єкти міжнародного права, можна стверджувати про те, що сьогодні сформувався окремий інститут міжнародного фінансового права – фінансово-кредитний інститут.

Тема дослідження, що була обрана дисертантом, зумовлена необхідністю переосмислення та наукового аналізу регулювання фінансово-кредитних правовідносин у міжнародному публічному праві.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри міжнародного права Львівського національного університету ім. Івана Франка в контексті теми «Міжнародне право XXI століття: сучасний стан та перспективи розвитку» (державний реєстраційний № 0113U00870) на 2012–2017 рр. та теми «Україна в сучасних міжнародно-правових відносинах» (державний реєстраційний № 0117U001397) на 2017–2021 рр.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, обґрунтовані в достатній мірі. У роботі проведено глибокий порівняльний аналіз існуючих досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо особливостей міжнародно-правового регулювання фінансово-кредитних відносин.

Структура дисертації Грабинського М. І. сформована логічно у відповідності до чітко поставлених мети та завдань дослідження. Підґрунтям отримання результатів дисертаційної роботи є використане автором широке коло наукових методів: діалектичного, аналітичного, історико-правового, формально-юридичного (догматичного), порівняльно-правового, формально-юридичного та системно-функціонального методів, методу прогнозування та методу конкретизації, тощо. Вибір і застосування комплексу сучасних методів, достатня теоретична база та вирішення ряду сформульованих завдань забезпечили наукову обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи, а також дозволили досягти поставленої мети.

Ґрунтовний аналіз міжнародних кредитних договорів дозволили автору провести поглиблене дослідження істотних умов цих договорів, процесу їх укладення та розірвання, їх класифікації та розмежування тощо.

Теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення міжнародно-правового закріплення кредитних відносин, які сформульовані в дисертаційній роботі, було висвітлено в публікаціях автора та оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях. Практичне використання результатів дослідження підтверджується відповідними довідками про впровадження.

Достовірність та надійність результатів дослідження підтверджується їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, а також публікаціями у наукових виданнях, які відповідають змісту дисертації і досить повно характеризують найбільш важливі її положення.

Таким чином, вищезазначене свідчить про високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень, сформульованих Грабинським М. І., і про достовірність отриманих ним результатів.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи визначається сукупністю розроблених теоретичних положень, методичного підходу та практичних рекомендацій щодо правового регулювання фінансово-кредитних відносин у міжнародному публічному праві.

Автором розроблено комплекс рекомендацій з удосконалення міжнародно-правового регулювання фінансово-кредитних відносин (с.195). Сформульовано поняття

міжнародного кредитного договору як міжнародної угоди, що регулює публічні правовідносини, які виникають між суб'єктами міжнародного фінансового права щодо виникнення, зміни та припинення фінансово-кредитних відносин, зокрема укладення, зміни, розірвання, виконання, а також контролю за виконанням та покладення відповідальності за невиконання міжнародних кредитних зобов'язань (с.139); введено та обгрунтовано поняття «фінансові інструменти у міжнародному економічному праві» як міжнародних договорів, що укладені між суб'єктами міжнародного фінансового права, на підставі яких виникають взаємні права та обов'язки фінансово-економічного характеру, а також процедурні та політико-правові алгоритми досягнення згоди із зазначених питань (с. 92-93).

Заслужують на увагу удосконалені теоретичні підходи щодо сучасного міжнародного фінансового права. Це дозволило довести розвиток наукових підходів до розуміння цього елементу структури міжнародного публічного права (с. 36-48).

Наукову і практичну цінність представляють розроблені в роботі теоретичні засади щодо структури міжнародних кредитних договорів. Встановлено, що такі документи як меморандуми, кредитні договори, попередні розрахунки, плани виплат та траншів та акти про імплементацію в рамках одного кредитного проекту є складовими частинами одного міжнародного кредитного договору, адже містять істотні умови договору, права та обов'язки учасників договору, а також інші положення, без яких виконання договору стає неможливим. І власне через це міжнародні кредитні договори зазвичай зафіксовані більш, ніж в одному документі (п. 2.1.).

У роботі дістало подальшого розвитку положення щодо становлення та розвитку міжнародних фінансово-кредитних правовідносин, їх трансформації через три етапи: «Золотий стандарт», Бреттон-Вудську багатосторонню валютну систему та Ямайську (Кінгстонську) валютну систему, що діє з 1976 р. і до сьогодні (с. 27-32).

Запропоновано дефініцію поняття «міжнародний кредитний договір» – міжнародна угода, що регулює публічні правовідносини, які виникають між суб'єктами міжнародного фінансового права щодо виникнення, зміни та припинення фінансово-кредитних відносин, зокрема укладення, зміни, розірвання, виконання, а також контролю за виконанням та покладення відповідальності за невиконання міжнародних кредитних зобов'язань (с. 91-92).

Важливим доробком автора, який має практичне значення, є встановлення чітких розмежувань між суб'єктами міжнародного економічного права та учасниками міжнародних фінансово-кредитних правовідносин (коло яких набагато ширше), які

дозволяють оцінити важливість участі останніх у правовідносинах залежно від їх ролі (с.100-102).

Особливу увагу слід приділити позиції автора про те, що надання необхідних обсягів кредитних коштів у визначені сфери економіки є цілком зваженим рішенням держави-позичальника та міжнародної організації (кредитора), а отже не порушує принципи міжнародного права (с.196).

Проведений автором аналіз сприяє науковому сприйняттю та поясненню сутності та змісту міжнародного кредитного договору як правового інструменту (с.116-120).

Наведені у дисертаційній роботі обґрунтування положень наукової новизни результатів дослідження, авторські публікації, впровадження у практичну діяльність підтверджують відповідність висновків та результатів дисертації Грабинського М. І. встановленим вимогам щодо їх новизни та достовірності.

4. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів. Наукове значення результатів дисертаційного дослідження полягає у розробці теоретичних положень і висновків, які збагачують юридичну науку з питань міжнародно-правового регулювання фінансово-кредитних публічних відносин.

Практична цінність результатів дослідження підтверджується доданими в роботі довідками про впровадження. Основні положення дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес на факультеті міжнародних відносин для розроблення методичного забезпечення та під час викладання навчальних дисциплін «Міжнародне право», «Міжнародне економічне право» та «Право міжнародних договорів» (довідка № 2046-Н від 10.06.2019 р.).

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях. Основні положення та висновки дисертаційної роботи викладено у 13 наукових працях, з них: 4 статті – в наукових фахових виданнях, 2 статті – у іноземних наукових виданнях, 7 публікацій – за матеріалами конференцій. Ознайомлення з публікаціями дає підстави для висновку, що результати дослідження, авторські новації, узагальнення та удосконалення теоретичних положень, організаційні та методичні рішення і рекомендації достатньо повно відображені у друкованих працях. В дисертації використані лише ті результати досліджень, які були отримані автором особисто. Обсяг друкованих робіт та їх кількість відповідають чинним вимогам щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на 7 міжнародних науково-практичних конференціях. З огляду на це, апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Грабинського М.

І. «Правове регулювання фінансово-кредитних відносин у міжнародному публічному праві» має класичну структуру, що складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Роботу викладено в чіткій логічній послідовності, вона написана в науковому стилі та грамотно.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Погоджуючись в цілому з логікою дослідження та його науковою новизною, а також оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними:

1. На нашу думку, було би варто надати більш чітку диференціацію між поняттями «кредитно-фінансові» і «валютно-фінансові» правовідносини (с. 43-44).

2. Автор вказує на певну роль міжнародних неурядових організацій у міжнародних фінансово-кредитних відносинах (с. 97). Було би цікаво дізнатись про які організації конкретно йде мова та думку дисертанта щодо цієї ролі: вона є позитивною чи негативною.

3. На теперішній час Україні вкрай потрібні іноземні інвестиції. В дисертації вказано (с. 154), що в рамках БАГІ в нашій державі реалізується лише один проєкт. Чому так сталося і що потрібно зробити для покращення ситуації у цієї царині?

4. Дисертація виграла би, коли до аналізу питання «Інші міжнародні фінансово-кредитні правовідносини України» (підрозділ 3.2) було б долучено більше доктринальних джерел.

Висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Грабинського М. І. і не знижують її наукової та практичної цінності.

8. Загальний висновок. Дисертаційну роботу Грабинського М. І. «Правове регулювання фінансово-кредитних відносин у міжнародному публічному праві» можна визнати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити важливе науково-практичне завдання, яке полягає в узагальненні теоретичних підходів і розробці практичних рекомендацій, які є корисними для посилення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки.

Дисертація Грабинського М. І. за змістом й якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук. Обрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи в цілому виконано. Тема дисертації відповідає спеціальності 12.00.11 – міжнародне право.

Автореферат дисертації необхідним чином розкриває основні її положення та висновки, є ідентичним дисертації за структурою та змістом та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

Дисертація «Правове регулювання фінансово-кредитних відносин у міжнародному публічному праві» за своїм змістом відповідає п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. із наступними змінами та доповненнями, а її автор – Грабинський Михайло Ігорович – заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право.

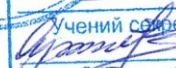
Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Університету державної фіскальної
служби України

05 квітня 2021 р.

Л. Д. Тимченко

Ідентифікаційний номер: 4023338
засвідчую:
Учений секретар УДФС України
(О. Олшова)
« 05 » 04 20 21 р.